

Оскільки щорічні грошові доходи змінюються протягом життєвого циклу інноваційного продукту, то розрахунок потрібно виконувати на їхню усереднену величину. Є й інший спосіб розрахунку терміну окупності, який ґрунтується на поетапному відніманні від величини початкових інвестицій прогнозного річного грошового доходу у відповідному році. При цьому кожна наступна стадія розрахунку передбачає зменшення початкових інвестицій на величину доходу, враховану на попередній стадії розрахунку. Кількість стадій розрахунку, в яких отримано позитивну величину, дасть кількість цілих років окупності. Розрахунок закінчується, коли залишок початкових інвестицій буде меншим від прогнозного річного доходу наступного періоду. Для останнього періоду можна визначити і кількість місяців, протягом яких інвестиції окупляться. Отже, другий спосіб є точнішим від першого.

Точка беззбитковості – використовується для визначення того обсягу нової продукції, який потрібно реалізувати на ринку за прогнозного рівня цін на неї, досягнення якого забезпечуватиме прибутковість проекту. Точку беззбитковості (критичний обсяг продукції) можна розраховувати у натуральних одиницях за формулою

$$V_{\text{крит}} = \frac{C_{\text{уп}}}{C_{\text{од}} - B_{\text{зм}}}, \quad (15)$$

де: $C_{\text{уп}}$ – умовно-постійні витрати підприємства, грн; $C_{\text{од}}$ – ціна одиниці продукції, грн; $B_{\text{зм}}$ – змінні витрати на одиницю продукції, грн.

У вартісному вираженні критичний обсяг визначають за формулою

$$V_{\text{крит}} = \frac{C_{\text{уп}}}{1 - m_{\text{зм}}}, \quad (16)$$

де $m_{\text{зм}}$ – частка змінних витрат у ціні продукції.

За наявності альтернативних варіантів реалізації інновацій приймають той з них, що забезпечить більший запас фінансової міцності. Ним є різниця між прогнозним рівнем попиту на продукцію і критичним її обсягом. Отже, якщо названі показники свідчать про економічну вигідність інновації у межах її життєвого циклу при прогнозних рівнях попиту і цінах на продукцію, то рішення про інвестування інновації може бути позитивним.

Література

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / Л.Л. Антонюк, А.М. Поручник, В.С. Савчук. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 394 с.
2. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент / В.О. Василенко, В.Г. Шматко / за ред. В.О. Василенко. – К. : Вид-во ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
3. Власова А.М. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / А.М. Власова, Н.В. Краснокутська. – К. : Вид-во КНЕУ, 1997. – 92 с.
4. Давила Т. Працююча інновація: Як управляти нею, вимірювати її та здобувати з неї вигоду : пер. з англ. / Т. Давила, Мар Дж. Епштейн, Роберт Шелтон. – Дніпропетровськ, 2007. – 320 с.
5. Дантон Э. Инновации: как определять тенденции и извлекать выгоду / Эдвард Дантон. – М., 2006. – 304 с.
6. Инновационный менеджмент : справ. пособ. / под ред. П.Н. Завлина. – Изд. 2-ое, [перераб. и доп.]. – М. : Изд-во ЦИСН, 1998. – 558 с.
7. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / Н.В. Краснокутська. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 504 с.

8. Одрехівський М.В. Математичні моделі оцінки та прогнозування ефективності інновацій // Моделі управління в ринковій економіці : сб. науч. тр. / под. общ. ред и предисл. Ю.Г. Лисенко. – Донецк : Изд-во ДонНУ, 2009. – Спец. вып. – С. 37-44.

9. Одрехівський М. Маркетингово-орієнтоване управління рекреаційними інноваційними підприємствами / М.В. Одрехівський. – Дрогобич : РВ ДДПУ, 2009. – 488 с.

10. Стельмашук А.М. Економіка і організація інноваційної діяльності / А.М. Стельмашук. – Тернопіль, 2001. – 176 с.

11. Такер Р. Инновации как формула роста. Новое будущее ведущих компаний / Роберт Такер : пер. с англ. – М. : Изд-во "Формат", 2006. – 240 с.

12. Яковлев А.И. Управление инвестиционной та инновационной деятельностью на основе проектного анализа : навч. посібн. / А.И. Яковлев. – К. : Вид-во УАДУ, 1998. – 118 с.

Одрехивский Н.В. Показатели оценки экономической эффективности инноваций

Проанализированы показатели экономической эффективности, отображающие эффективность инноваций с точки зрения интересов национального хозяйства, регионов, отраслей производства и организаций, принимающих участие в инновационно-инвестиционных проектах. При отборе инноваций и расчетах показателей экономической эффективности уделяется внимание конечным производственным, социальным, экологическим, прямым и косвенным финансовым результатам, кредитным займам, инвестициям других государств, банков, фирм и т.п.

Odrekhyivskyi M.V. The Indicators assessing the economic efficiency of innovations

The paper presents the analysis of indicators of economic efficiency that depict the efficiency of innovations with a view on interests of the entire national economic system, regions, production branches and organizations which take part in innovation-investment projects. While choosing the innovations and calculating the indicators of economic efficiency, it is proposed to take into account the final production, social, ecological, direct and indirect financial results, credit loans, investments of other states, banks, companies, etc.

УДК 336.717

Здобувач Т.А. Піхняк¹ – Львівська КА

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Охарактеризовано сучасний стан і проблеми розвитку малого підприємництва в Хмельницькій області. Обґрунтовано необхідність трансформації системи державної політики у сфері підприємницької діяльності та запропоновано комплекс заходів щодо підвищення ефективності управління розвитком малого підприємництва регіону.

Ключові слова: мале підприємництво, регіон, розвиток малого підприємництва, проблеми розвитку малого підприємництва, державна політика у сфері підприємницької діяльності, перспективи розвитку малого підприємництва.

Постановка проблеми. Одним з основних засобів забезпечення сталого економічного зростання є оптимізація структури господарського комплексу у напрямку задоволення споживчого попиту та підвищення конкурентоспроможності товарів і послуг. Чільне місце в системі структурної перебудови господарського комплексу займає мале підприємництво, яке є найбільш гнучкою та динамічною складовою ринкової економіки.

¹ Наук. керівник: проф. Г.І. Башнянин, д-р екон. наук

За роки ринкових реформ кількість малих підприємств в Україні зростає більш ніж у 7 разів. Високими темпами мале підприємництво розвивалося в урбанізованих регіонах – у Києві, у Донецькій, Дніпропетровській, Харківській, Одеській, Львівській областях та в Автономній Республіці Крим. Частка цих семи адміністративно-територіальних одиниць в загальноукраїнській кількості малих підприємств перевищує 50 %. Водночас у Хмельницькій області цей показник зафіксовано значно нижчим за середній по Україні. Незважаючи на те, що впродовж усього часу реформування наголошувалося на необхідності розвитку малого підприємництва в регіоні, в дійсності його стан залишається незадовільним. Тому сьогодні життєво необхідним є включення розвитку малого підприємництва до загальної стратегії економічного зростання та структурної перебудови Хмельниччини.

Дослідженню теоретичних питань і методичних розробок для розвитку малого підприємництва в Україні останніми роками присвячено чимало наукових праць. Вагомий внесок у вирішення проблем малого бізнесу здійснили Н. Краснокутська [1], Ю. Клочко [4], К. Ващенко [10], З. Варналії [10], В. Воротін [10], В. Геєць [10], Т. Рзаєва [11] та ін. Разом з тим, недостатньо висвітленими залишаються питання формування цілісної системи управління розвитком малого підприємництва в регіонах. Саме це і визначає актуальність теми дослідження, його структуру та логіку викладеного матеріалу.

Методика дослідження. Метою роботи є дослідження стану та проблем розвитку малого підприємництва в Хмельницькій області і розроблення на цій основі рекомендацій щодо підвищення ефективності його функціонування.

Результати дослідження. Проаналізувавши показники розвитку малого підприємництва у Хмельницькій області, ми виявили, що незважаючи на достатньо високий потенціал підприємницької діяльності, підприємницький сектор так і не став "драйвером" економіки регіону. Відносні та абсолютні його показники відхиляються не лише від аналогічних показників розвинених країн та регіонів України, а й від результатів середніх і великих підприємств і спостерігається тенденція до їх погіршення.

У 2010 р. в області функціонувало 7380 малих підприємств. На 10 тис. осіб наявного населення припадало 55 малих підприємств, що нижче від загальнодержавного показника на 8 одиниць, однак вище від аналогічного показника попереднього року на 7 одиниць. Одним із найважливіших показників, що характеризує значення малого бізнесу в економічному розвитку регіону, є показник питомої ваги в загальних обсягах виробленої продукції. У розвинених ринкових економіках малі підприємства виробляють близько 40 % від загального обсягу виробництва [1, с. 27]. На Хмельниччині у 2009 р. цей показник було зафіксовано на рівні 25,8 і відбулося його зниження порівняно з попереднім роком на 11,3 % [2, с. 11].

Однією з головних функцій малих підприємств є формування робочих місць. Малі підприємства розвинених країн є джерелом створення робочих місць для 50 % зайнятого населення [3, с. 30; 4]. У 2009 р. на підприємствах сфери малого бізнесу Хмельницької обл. працювало 47,6 тис. осіб, з яких 43,7 тис. – наймані працівники, а це порядку 32,7 % від кількості зайнятого населення області [5, с. 310-311]. Порівняно з попереднім роком, кількість

найманих працівників зменшилася на 4,1 % [2, с. 13]. Основними причинами такого стану є зростання питомої ваги підприємств з нечисленним штатом та низький рівень оплати праці на малих підприємствах. Проведений аналіз свідчить, що середній рівень заробітної плати працівників малих, великих і середніх підприємств істотно різниться і ця різниця становить 1,7 раза – середньомісячна заробітна плата працівників малих підприємств становила 1032 грн, тоді як в середньому по області вона дорівнювала 1786 грн.

Однією з найважливіших функцій підприємств малого бізнесу в ринковій економіці є забезпечення сталого економічного зростання на інноваційній основі. Інноваційна активність підприємництва Хмельницької області є надзвичайно низькою. Так, за даними 2010 р., лише 16 % підприємств впроваджували інновації (у 2000 р. – 11,8 %), а інноваційною діяльністю займалося всього 16,9 % підприємств (у 2000 р. – 18,9 %). Головна причина цього полягає у низькому рівні фінансування нововведень. Якщо у США на здійснення науково-технічних робіт виділяють близько 369 млрд дол., у Німеччині – 69 млрд дол., у Канаді – 24 млрд дол., у Росії – 25 млрд дол., у Франції – 43 млрд дол. [6, с. 93], то в Україні на реалізацію технологічних інновацій було виділено 7949,9 млн грн. Значна частина витрат на дослідження і розробки (близько 40 %) у розвинених країнах припадає на державний сектор. У Хмельницькій обл. частка цього джерела фінансування становить 0,3 % (1894,2 тис. грн) [7]. Якщо великі підприємства мають достатньо власних ресурсів для фінансування нововведень, то малі особливо гостро відчувають їх нестачу та є інвестиційно непривабливими через фінансову нестабільність. За підсумками 2010 р. близько двох третин підприємств працювали прибутково, інші – отримали збитки, проте загальна сума збитків збиткових підприємств (377 млн грн) перевищила суму прибутків прибуткових (316 млн грн), внаслідок чого сформувався негативний фінансовий результат у розмірі 61 млн грн [8].

Здійснений аналіз свідчить, що сектор малого підприємництва так і не став двигуном економічного розвитку Хмельницької обл.: спостерігається негативне відхилення показника кількості малих підприємств на 10 тис. населення від аналогічного показника по Україні; зменшення кількості зайнятих та найманих працівників; відставання показника оплати праці не лише від загальноукраїнського, але й від аналогічного показника середніх і великих підприємств області; зниження обсягу реалізованої продукції; збитковий фінансовий результат діяльності.

За результатами опитування підприємств, здійсненого органами Федерації роботодавців України 24 листопада 2010 р., було виявлено проблеми, які найбільше перешкоджають розвитку бізнесу в Україні. Ці проблеми підприємці оцінили таким чином: упереджені та корумповані правоохоронні органи (оцінка в балах "7,80" за дев'ятибальною шкалою), висока вартість кредитних ресурсів (7,68), нерівні умови конкуренції через протекціонізм (7,41), надмірна кількість регуляторних актів (7,36), високе податкове навантаження (7,28) труднощі адміністрування податків (7,07), обмежений доступ до державних інвестицій (6,94), політична нестабільність (6,86), недосконале та суперечливе законодавство (6,66), високий ступінь тінізації економіки (6,66), неефективна структура державного апарату (6,65), адміністративні бар'єри

для ведення бізнесу (6,51), високий рівень інфляції (6,43), зміст норм Податкового кодексу України (5,91), низьколіквідний ринок капіталу (5,56), нерозвинений фондовий ринок (5,22), високий рівень монополізації і держвласності (4,73), обмежувальне трудове законодавство (4,59), цінові обмеження і квоти (4,59) [9]. На наш розсуд, до переліку цих чинників доцільно додати низький рівень кваліфікації кадрів у малому бізнесі. За даними 2008 р. 57,7 % працівників цієї сфери – особи з повною загальною середньою освітою [10, с. 49]. Низька компетентність кадрів, нестача початкового та обігового капіталу, послаблює перспективи інноваційного розвитку малого підприємництва, робить його більш чутливим до зовнішніх умов. Покращити ситуацію, що склалася, можливо лише за умови формування та підтримки відповідного конкурентного середовища підприємницької діяльності, побудови дієвої системи підтримки малого бізнесу на загальнодержавному та регіональному рівнях [11, с. 51]. Основними заходами у цьому напрямі мають стати:

- адаптація правового поля підприємницької діяльності до умов СОТ та угод з ЄС шляхом спрощення процедури започаткування та ведення бізнесу, внесення змін щодо класифікації малого, середнього і великого бізнесу;
- встановлення тісного взаємозв'язку влади з бізнесом та громадськістю, залучення громадськості до державної регуляторної політики;
- пільгове кредитування інвестиційних проектів за рахунок коштів обласного та місцевих бюджетів, фінансова підтримка пріоритетних сфер діяльності, до яких належать: виробництво, переробка і збут сільськогосподарської продукції; машинобудування, виробництво машин та устаткування; деревообробна та легка промисловість; виробництво будівельних матеріалів; будівництво; інформаційні технології; освоєння родовищ корисних копалин і мінеральних вод; туристична індустрія; сфера послуг;
- сприяння створенню інфраструктури малого підприємництва, підтримка регіональних відділень, регіональних спілок та асоціацій шляхом виконання ролі посередника при встановленні такої кооперації, створення обласного регіонального відділення Спілки підприємців малих, середніх і приватизованих підприємств. Об'єднання в спілки та асоціації забезпечить вирішення багатьох проблем, з якими підприємець не зможе впоратись самотужки, створить можливість для формування передумов успішного ведення бізнесу;
- розвиток підприємницьких та управлінських здібностей серед населення за допомогою удосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів відповідно до специфіки соціально-економічного розвитку регіону; введення "основ підприємства" у середніх школах; надання фінансової підтримки організаціям, які реалізують просвітницькі заходи щодо формування позитивного іміджу підприємництва;
- формування мотивації вкладення коштів у пріоритетні сфери підприємницької діяльності шляхом надання кредитних і податкових пільг;
- концентрація зусиль органів влади та галузевих об'єднань на підвищенні ефективності заходів з просування вітчизняних товарів і послуг на зовнішніх ринках та захисту внутрішнього ринку;
- зниження податкового тиску на суб'єктів підприємництва шляхом зменшення кількості податкових платежів та надання податкових пільг для підприємств, що започатковують свою діяльність у пріоритетних сферах діяльності;
- гарантування участі малого підприємництва у державних закупівлях;
- скорочення корупції в органах державної влади тощо.

Реалізація зазначених заходів та їх широке обговорення з представниками бізнесу сприятиме взаємоузгодженню інтересів особи, суспільства і держави шляхом збільшення кількісних та якісних показників розвитку підприємств і регіонів загалом, забезпечить посилення позитивного іміджу країни на світовій арені.

Висновки. Мале підприємництво, як найбільш масова, динамічна та гнучка форма суспільного життя, є невід'ємною складовою економіки регіону, без якої господарська система не зможе не лише розвиватися, але й функціонувати. Проте сектор малого бізнесу так і не став двигуном економічного розвитку Хмельницької області. Основними перешкодами на цьому шляху є: упереджені та корумповані правоохоронні органи, висока вартість кредитних ресурсів, нерівні умови конкуренції через протекціонізм, надмірна кількість регуляторних актів, високе податкове навантаження, труднощі адміністрування податків, обмежений доступ до державних інвестицій, політична нестабільність, недосконале та суперечливе законодавство, високий ступінь тінізації економіки, неефективна структура державного апарату, адміністративні бар'єри для ведення бізнесу, високий рівень інфляції, зміст норм Податкового кодексу України, низьколіквідний ринок капіталу, нерозвинений фондовий ринок, високий рівень монополізації і держвласності, обмежувальне трудове законодавство, цінові обмеження і квоти. Для забезпечення передумов розвитку малого підприємництва регіону необхідно поєднувати дерегуляцію підприємницької діяльності зі системними заходами державного впливу, спрямованими на удосконалення правового поля підприємницької діяльності, формування інфраструктури малого підприємництва, підтримку регіональних відділень, регіональних спілок та асоціацій, розвиток підприємницьких та управлінських навиків серед населення, фінансову підтримку пріоритетних сфер підприємницької діяльності, формування мотивації вкладення коштів у пріоритетні сфери підприємницької діяльності, зниження податкового тиску на суб'єктів підприємництва, гарантування участі малого бізнесу в державних закупівлях, скорочення корупції в органах державної влади.

Література

1. Краснокутська Н. Підприємницький потенціал України порівняно з країнами ЄС / Н. Краснокутська // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – К. : Вид-во КНТЕУ. – 2010. – № 1. – С. 25-33.
2. Регіональна програма підтримки малого підприємництва Хмельницької області на 2011-2012 роки. – Хмельницький, 2010. – 44 с.
3. European business – Facts and figures. – Luxembourg : Office for Official Publications of the European Communities, 2007. – 236 p.
4. Ключко Ю.О. Малий та середній бізнес в Україні: стартові можливості, нинішні реалії, сценарії на майбутнє / Ю.О. Ключко. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.management.org.ua/conference/docs/1108379721_SME-04-02.doc.
5. Статистичний щорічник України за 2009 рік. – К. : ДП "Інформаційно-аналітичне агентство", 2010. – 566 с.
6. "Група восьми" в цифрах. 2009. Стат. сб. / Росстат. – Г90. – М., 2009. – 131 с.
7. Джерела фінансування інноваційної діяльності. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.km.ukrstat.gov.ua/ukr/statinf/ni/dfid_r.htm.
8. Фінансовий стан малих підприємств Хмельницької області за 2010 рік. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.statbrd.ic.km.ua/ukr/nov/06_2011/text.htm.

9. Результаты опитування "Фактори, що перешкоджають розвитку бізнесу в Україні" делегатів УІ з'їзду Федерації роботодавців України. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.ua.fru.org.ua/about/dokumenti/rezultati-opituvannya-faktori/>.

10. Про стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні: Національна доповідь / К.О. Ващенко, З.С. Варналій, В.Є. Воротін, В.М. Геєць, Е.М. Кужель, О.В. Лібанова та ін. – К.: Держкомпідприємство, 2010. – 240 с.

11. Рзаєва Т.Г. Регіональна підтримка розвитку малих підприємств Хмельницької області / Т.Г. Рзаєва // Вісник Хмельницького національного університету : наук. журнал. – Сер.: Економічні науки. – Хмельницький : Вид-во ХНУ. – 2011. – № 2, т. 1. – С. 51-54.

Пихняк Т.А. Современное состояние и перспективы развития малого предпринимательства в Хмельницкой области

Охарактеризованы современное состояние и проблемы развития малого предпринимательства в Хмельницкой области. Обоснована необходимость трансформации системы государственной политики в сфере предпринимательской деятельности и предложен комплекс мер по повышению эффективности управления развитием малого предпринимательства региона.

Ключевые слова: малое предпринимательство, регион, развитие малого предпринимательства, проблемы развития малого предпринимательства, государственная политика в сфере предпринимательской деятельности, перспективы развития малого предпринимательства.

Pikhnyak T.A. Current status and prospects of small business in Khmelnytsk Region

Characterizes the current state and problems of small business in Khmelnytsk Region. The necessity to transform public policy in the business and proposed measures to improve the management of small business development in the region.

Keywords: small business, region, small business development, problems of small business development, public policy in the sphere of business, the outlook for small business.

УДК (338.2+159.9)075.8 Аспір. Д.А. Панасенко¹ – НУ "Львівська політехніка"

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ОЗБРОЄННЯ

Обґрунтовано та сформовано механізм забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку озброєння, який деталізується за підприємствами-виробниками та експортерами зброї. Розкрито сутність та наведено характеристику кожного з елементів механізму.

Ключові слова: конкурентоспроможність, ринок озброєння, механізм, чинник, управління.

Актуальність проблеми та її зв'язок з важливими науково-практичними завданнями. Незважаючи на значну втрату військово-промислового потенціалу, Україна впродовж останніх років стабільно є у десятці найбільш потужних країн-експортерів озброєння на світовому ринку. В Україні у 2010 р. для підвищення ефективності державних підприємств, які розробляють, виготовляють, реалізують, ремонтують, модернізують та утилізують озброєння, військову та спеціальну техніку, створено державний концерн "Укроборонпром", який об'єднав у складну високоінтегровану систему

¹ Наук. керівник: проф. О.Г. Мельник, д-р екон. наук

практично усі державні підприємства військово-промислового комплексу. Незважаючи на вжиті заходи, Україна продає на експорт переважно запаси радянського періоду, або їхні модернізовані чи покращені аналоги, які вичерпуються. До того ж імпортери висувають нові вимоги до параметрів озброєння, а в нашій країні втрачено потенціал із розроблення високоточної та високотехнологічної зброї. Окрім цього, українська зброя є об'єктом кількох непорозумінь ("кольчужний" скандал, звинувачення у постачанні зброї у зону грузино-російського конфлікту та ін.). Усі ці чинники формують негативний імідж для вітчизняних підприємств, що працюють у сфері виробництва, реалізації та обслуговування військово-промислової продукції, а також погіршують конкурентні позиції на світовому ринку озброєння. Для того, щоб Україну не витіснили з цього ринку, виникає необхідність у формуванні та використанні обґрунтованого механізму забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

Аналіз останніх наукових досліджень з досліджуваної проблеми та визначення питань, що не вирішені. Як свідчать результати тематичної літератури за проблемами конкурентоспроможності вітчизняних підприємств у сфері військово-промислового комплексу, комплексного механізму забезпечення конкурентоспроможності підприємств цієї сфери на сьогодні не розроблено. У працях окремих авторів розглядаються лише певні складові такого механізму. Зокрема, І.М. Ткач акцентує увагу на необхідності створення сучасної науково-промислової бази для забезпечення оборони та безпеки держави, а також для реалізації її експортного потенціалу; на створенні нових сучасних технологій виробництва складної наукомісткої продукції з метою розширення експортних можливостей. При цьому автор пропонує модель розроблення та реалізації інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку оборонно-промислового комплексу [1, с. 11-12].

Вініченко О.І. сформував організаційно-економічний механізм підвищення конкурентоспроможності підприємства, який охоплює системи забезпечення (правову, ресурсну, нормативну, наукову), принципи, методи, засоби, критерії конкурентоспроможності, а також систему управління конкурентоспроможністю підприємства [2, с. 13]. Але цей механізм не адаптований до підприємств сфери озброєння та містить певні дублювання.

Мета роботи. З огляду на результати аналізування літератури, метою дослідження є формування механізму забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку озброєння.

Виклад основного матеріалу дослідження. Забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку озброєння є складним комплексним процесом, який передбачає врахування певних принципів, факторів у цій сфері, ресурсного забезпечення, діагностику сучасного стану конкурентоспроможності за групами підприємств (виробники та експортери), визначення пріоритетних цілей та завдань, забезпечення управління конкурентоспроможністю, досягнення результатних показників у цій сфері. Усі ці складові відображені множиною взаємозв'язків у механізмі забезпечення конкурентоспроможності підприємств на ринку озброєння (рис.).